

نگاهی به فعالیت‌های قرآنی بانوان

سرکار خانم زهرا شجاعی

مشاور محترم ریاست جمهوری و رئیس مرکز امور مشارکت زنان

اعوذ باللّه من الشیطان الرجیم بسم اللّٰه الرحمن الرحیم با درود به ارواح پاک و طیبه شهدای اسلام و با درود به روح بلند و ملکوتی حضرت امام رهبر کبیر و بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران. ایام خجسته و مبارک هفته زن که به یمن ولادت با سعادت بانوی بزرگ اسلام، کوثر پرهای قرآن، کفو و همتای امیرمؤمنان، حضرت صدیقه طاهره، فاطمه زهرا(س) نامگذاری شده به یکایک شما خواهران و برادران عزیز و سروران ارجمند قرآن پژوه و فعالان عرصه قرآنی تبریک و تهنیت عرض می‌کنم. آرزو دارم که برگزاری چنین نشست و همایش‌هایی در جهت تعمیق فرهنگ اسلامی در نظام مقدس جمهوری اسلامی بتواند منشأ برکات و خیرات زیادی باشد.

قرآن کریم ام‌الکتابی است که مبدأ و مصدر تمامی علوم و فنون و فرهنگ و معارف اسلامی است. دقت و تدبیر در آیات قرآن، شاخه‌های مختلف علوم اسلامی و معرفت‌نظری را بوجود آورده است. تاریخ، و شأن نزول آیات قرآن، علوم نقلی و مجموعه احادیث و روایات را بنا بخشیده است. دقت‌های ادبی قرآن، علوم و فنون بلاغی را

ایجاد کرده است. و ظواهر و ایجاز لفظی آیات، باعث گسترش علم صرف و نحو شده است. کتابت قرآن، هنر خوشنویسی را ترویج داده است و تزئین صفحات آن، هنر تذهیب را. نگارگری و جلد آوری اوراق و صفحات قرآن، هنر تجعیر و تشعیر را و تلاوت قرآن، علم قرائت و فنون صوت و لحن را غنای خاصی بخشیده است. در واقع قرآن کریم چشمه ساری جوشان و زلال در گستره هستی است، که اندیشه و هنر اسلامی را در کشورهای اسلامی جاری و ساری کرده است.

انقلاب شکوهمند اسلامی ایران به رهبری حضرت امام، معمار بزرگ انقلاب اسلامی، زمینه بحث و گسترش معارف اسلامی و از جمله ترویج فرهنگ قرآنی را در جامعه ما فراهم کرد و فعالیت زنان، به برکت ایجاد امنیت اجتماعی و اصلاح افکار و اندیشه های عمومی و ارتقای سطح فرهنگ عمومی جامعه موجب شده است که زنان در عرصه های گوناگون اجتماعی، علمی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و از جمله در عرصه علوم و فنون قرآنی هم تلاش و کوشش جدی به عمل آورند. گرچه هم چون سایر عرصه ها حضور فعال، مؤثر و ارزشمند زنان در عرصه فعالیت های قرآنی در تاریخ مستور و پنهان است و همواره زنان به عنوان سربازان گمنام تاریخ شمرده می شوند. چرا که نقش پنهان و غیر مستقیم آنان کم تر بیان می شد و حتی در بیان نقش مستقیم و اثرات جدی و دقیق آنها هم، کم لطفی هایی هم صورت می گیرد. اما این مانع از آن نشده که زنان در این عرصه فعالیت نکنند.

بنابر گزارش ها و اطلاعاتی که ارائه شده در عرصه قرائت و حفظ قرآن تعداد زنان فعال در سراسر کشور حدود سه برابر مردانی است که در این عرصه فعالیت می کنند. ما تاکنون به برکت انقلاب اسلامی مراسم های گوناگونی را برای تجلیل از زنان هنرمند، زنان دانشگاهی و محقق، زنان ایشارگر، زنان کارگر و کشاورز و معلم نمونه، زنان نویسنده، مؤلف و ناشر داشته ایم. و چند سالی است در مراسم با شکوه تجلیل از خادمان قرآنی در ماه رمضان - به همت جناب آقای مسجد جامعی - عنایتی هم به زنان می شود و چند سالی است که زنان هم در این عرصه شناسایی و معرفی می شوند، و مورد تجلیل قرار می گیرند مانند: خانم دکتر صفارزاده، خانم فریبا مقصودی، خانم امامی، خانم گرچی و دیگران. اما ایجاد و تأسیس یک سازمان و نهادی که به طور منظم و به طور اختصاصی به بیان فعالیت زنان در این عرصه بپردازد و به معرفی زنان

قرآنی در این عرصه اهتمام بورزد در نظام ما جایش خالی بود. آنچه که ما در این محفل و در این همایش به دنبال آن هستیم معرفی نقش زنان در ترویج فرهنگ قرآنی است؛ ما معتقدیم که زنان در ابتدا و مقدم بر همه، نقش تربیتی در ترویج فرهنگ قرآنی دارند. زنانی که در دوران بارداری آیات قرآن را تلاوت می‌کنند در واقع روح و حیانی را به جنین خود تزریق می‌کنند.

در کلام حضرت امام (ره)، نقش انسان سازی زنان عدل قرآن قرار گرفته، زمانی که می‌فرمایند: قرآن کریم انسان ساز است و زنان نیز انسان ساز. کلام بسیار رفیع، بلند مرتبه و پرمعنایی است که درک آن در واقع بسیار سنگین و سخت است و تداوم بخشیدن به این حرکت، کاری سنگین تر و مشکل تر. مادران با آموزش دادن مفاهیم قرآنی، قرائت و حفظ، با تشویق فرزندانشان در این رابطه، فعالیت های زیادی می‌کنند و نقش مؤثری در ترویج فرهنگ قرآنی برای نسل آینده دارند. در یک بررسی دقیق، حضور مؤثر زنان در رشته های حفظ، قرائت، داوری، تحقیق و پژوهش، ترجمه، شعر، تفسیر، مدیریت مکاتب قرآنی و آموزش را مشاهده می‌کنیم و تحقیقات انجام شده، حاکی از آن است که بسیاری از زنانی که در این عرصه فعالند، گمنام اند.

هدف مجموعه ای که به ابتکار مؤسسه فرهنگی امام رضا (ع) و کانون فرهنگی بانوان قرآن پژوه که مبتکر اصلی این همایش است، این است که با تمسک به ثقلین، در این وانفسای هجمه فرهنگی و در دورانی که امواج الکترونیکی به درون خانه های ما نفوذ کرده، زمانه ای که پدیده جهانی شدن، مطرح است خود را بیمه کنیم. عزیزان ما در مرکز بانوان قرآن پژوه تلاش می‌کنند برای ترویج فرهنگ اسلامی و برای تقویت معنویت در جامعه امروزی. هدف دیگر این مرکز - که مرکزی مردمی و غیر دولتی است - شناسایی زنانی است که در عرصه های مختلف قرآنی فعالیت می‌کنند و تقدیر و تجلیل از آنها.

نکته آخر اینکه: انتخاب افرادی که بتوانند بعنوان الگو و پیشکسوت عرصه های قرآنی معرفی شوند و مورد تقدیر و تجلیل قرار گیرند کار بسیار سخت و دشواری بود. بخصوص این که اطلاعات اولیه در این زمینه ناقص بود. برگزار کنندگان این همایش، به عنوان نخستین همایش، تلاش کردند که بتوانند به کسانی که در این عرصه پیشکسوت بودند و تاکنون در هیچ یک از مراسم های قرآنی از آنها تجلیل و تقدیری به عمل نیامده

است شناسایی کنند. کسانی که کارهای ابتکاری، نو و جدید در عرصه قرآن انجام دادند و کسانی که سابقه و پیشینه فعالیت زیادی داشتند، که قطعاً در این کار بزرگ خطا و لغزش صورت گرفته است و اعتراف می کنیم که حق مطلب را به درستی ادا نکرده ایم و همین جا از ساحت مقدس عزیزانی که ما توفیق شناسایی آنها را پیدا نکردیم، عذر خواهی می کنیم و این باب را باز خواهیم گذاشت که در سال های آینده، ان شاء الله، و همایش های بعدی به تدریج به معرفی و تجلیل و تقدیر از آن عزیزان پردازیم. این همایش صرفاً همایشی نخواهد بود که آغاز بشود و به اتمام برسد. این همایش طلیعه ای است در جهت ایجاد یک بانک اطلاعاتی از زنان فعال در عرصه قرآنی و در جهت ترویج و تداوم بخشیدن و استمرار دادن به فعالیت و حرکت زنان قرآنی.

بنده به نمایندگی از طرف اعضای محترم هیأت رئیسه و سازمان های برگزار کننده از زحمات و تلاش ها و کوشش های همه عزیزانی که در این حرکت قرآنی سهیم و شریک شدند، تشکر و سپاسگزاری می کنم و بخصوص از سازمان اوقاف و امور خیریه، وزارت فرهنگ ارشاد اسلامی، سازمان صدا و سیما، سازمان ملی جوانان، موسسه فرهنگی امام رضا(ع) و مرکز فرهنگی بانوان قرآن پژوه و سایر دستگاه هایی که در این امر سهیم و شریک بودند و امیدوارم که اجر این زحمات را از صاحب امروز که در واقع مصداق بارز ثقلین است، بگیرند.

امیدواریم با تمسک به ثقلین و شناخت دقیق اهل بیت و فرهنگ عمیق و امین قرآنی، بتوانیم در هجمه های دنیای معاصر امروز، راه هدایت را از راه ضلالت تشخیص بدهیم و زمینه را برای ظهور حکومت عدل جهانی فراهم سازیم، ان شاء الله.